

TEN GELEIDE

Dit vierde themanummer van het "Tijdschrift voor Sociologie" lijkt in meer dan één aspect op het eerste, dat onder de titel "Als in een spiegel" een vergelijking bracht van een aantal aspecten van de Nederlandse en de Vlaamse samenleving en waaraan zowel Nederlandse als Vlaamse sociologen meewerkten.

Op de eerste plaats ontstonden beide werkstukken buiten de redactie om, alhoewel het ogenblik verschilt waarop ze aan de redactie ter publikatie aangeboden werden. "Als in een spiegel" kreeg de redactie in handen als afgewerkt boek, terwijl over "België en zijn Goden" een principiële beslissing genomen werd vooraleer teksten beschikbaar waren. Daarbij speelden naast "bedrijfseconomische" redenen (een goed boek aan een lage prijs voor onze abonnees) ook overwegingen met betrekking tot de documentaire en actualiteitswaarde van de publikatie een rol. De bloei van sekten, het pausbezoek en de nieuwe aandacht voor levensbeschouwelijke scheidingslijnen in het publieke leven zijn enkele uitdrukkingen van het actuele van het religieuze fenomeen.

In beide gevallen gaat het om een collectie referaten die voor een congres geschreven werden. Voor "België en zijn Goden" betreft het de 18de "International Conference for the Sociology of Religion / Conférence Internationale de Sociologie des Religions" die in augustus 1985 in Leuven en Louvain-la-Neuve georganiseerd werd. Hetgeen betekent dat de auteurs van de bijdragen zich voor de inhoudelijke, methodische en formele vereisten in de eerste plaats richtten naar de verwachtingen van de organisatoren van het congres. De handelingsruimte van de redactie om wijzigingen aan de bijdragen aan te brengen, bleef daardoor beperkt.

Een derde gemeenschappelijk kenmerk van beide themanummers is dat er een confrontatie plaatsgrijpt tussen twee sociologische gemeenschappen. Aan voorliggende publikatie is gewerkt door Waalse en Vlaamse sociologen. Uit deze ontmoeting van Vlaamse en Waalse sociologen is duidelijk gebleken dat ook inzake sociologiebeoefening de twee gemeenschappen uit elkaar groeien. Deze verwijdering heeft niet zozeer te maken met uiteenlopende referentiekaders of met de gehanteerde theoretische modellen dan wel met verschillende prioriteiten inzake het gebruik van empirisch materiaal, inzake het belang dat gehecht wordt aan de welluidendheid van een betoog en inzake de rol van statistisch materiaal in het theoretisch kader.

Dit bracht mee dat de redactieleden genoodzaakt waren om andere maatstaven aan te leggen bij het beoordelen van deze bijdragen dan degene die ze gewoonlijk hanteren. Daarbij werd niet zozeer ingeleverd op de wetenschappelijke gestrengheid, dan wel op de Angelsaksische traditie waarbinnen de Vlaamse sociologie opgroeit. De confrontatie van beide sociologische culturen was alleszins leerrijk en de resultaten nodigen uit tot herhaling van dit experiment.

Het resultaat is een dossier dat ongetwijfeld een goed overzicht biedt van de toestand van religieuze fenomenen en lekenbewegingen in België. De term dossier is daarbij opzettelijk gekozen, omdat alles bij elkaar het beschrijvende en analyserende overweegt in de bijdragen. De lezer zal tabellenverzamelingen aantreffen naast historische en contextuele situeringen, impressies van een bevoorrecht waarnemer naast theoretisch onderbouwde analyses. Dat de stukken in dit dossier niet enkel verschillend van aard zijn, maar ook uiteenlopend van waarde, zal hem of haar ook snel duidelijk worden.

Rest ons nog in het bijzonder de redactieleden Jaak Billiet en Karel Dobbelaere te danken voor hun initiatief, en voor het praktische en het inhoudelijke werk dat ze geleverd hebben om deze onderneming tot een goed einde te brengen.

Jan Vranken
Hoofdredacteur